

Přírodní škola, o.p.s.
Expedice 2006, Mělnicko

Problematika první pomoci a dárcovství na Mělnicku

Dotazníkové šetření pro Český Červený Kříž, Oblastní spolek Mělník

Obsah:

Hlavní zjištění.....	str. 3
Doporučení.....	str.5
Detailní analýza.....	str. 7
Informace o výzkumu.....	str.15
Příloha 1.....	str. 19

Základní údaje o výzkumu:

Studie: Problematika první pomoci a dárcovství na Mělnicku

Objednavatel: Český Červený Kříž, Oblastní spolek Mělník

Dodavatel: Přírodní škola, o.p.s., Expediční skupina ČČK
(Beneš Lukáš, Jindrová Barbora, Jindrová Kateřina, Kubcová Michaela, Pražák Daniel)

Cíl výzkumu: Zmapování problematiky relevantní pro ČČK: znalost první pomoci, ochota poskytnutí faktické pomoci, ochota přispívat do charitativních sbírek.

Předmět výzkumu: Zjistit,

- jakou znalost mají obyvatelé Mělnicka o poskytování první pomoci
- jak jsou ochotni poskytnout faktickou pomoc druhému člověku
- jaké mají postoje k veřejným sbírkám
- jaké charakteristiky mají jednotlivé zkoumané „podskupiny“; kdo je schopen a ochoten poskytnout první pomoc, kdo má pozitivní a kdo negativní postoje k veřejným sbírkám;
- kdo je typickým dárcem Českého Červeného Kříže
 - jakým způsobem lidé získali své znalosti o poskytování první pomoci a zda jsou ochotni se nechat poučit
 - efektivitu jednotlivých způsobů nabytí znalostí první pomoci.

Metodika: Výzkum veřejnosti byl realizován metodou kvótního dotazníkového šetření.

Zkoumaný soubor: Dotazování veřejnosti proběhlo na reprezentativním vzorku 500 občanů Mělnicka všech věkových kategorií, získaném kvótním výběrem.

Průběh terénních prací: Termín terénních prací - 3.6. 2006 – 16.6. 2006

Hlavní zjištění:

Ve znalostním testu elementárních znalostí první pomoci **uspělo jen 43,2% obyvatel** Mělnicka. Celé dvě třetiny žen a polovina mužů nedokázaly znalostním testem projít. Obecně je prokazatelné, že **horší výsledky** se vyskytují ve věkově **starších** kategoriích a to jak mezi muži, tak mezi ženami. **Nejúspěšnější v testu byli mladí muži mezi 16ti a 30ti lety.**

Do výsledků v testu se promítla míra vzdělání – čím vyšší vzdělání, tím vyšší výsledky.

Největší potíže dělala respondentům otázka, jakým způsobem se provádí resuscitace dospělého člověka. Ani ve znalosti čísla rychlé záchranné služby si však mnozí (30%) nebyli jistí.

Absolvování kurzu nezajišťuje, že člověk první pomoc zná a umí používat. Účinnost kurzů je diskutabilní také proto, že mnozí mělničtí obyvatelé prošli i více než jedním kurzem první pomoci, přičemž ke správným odpovědím v testu je ani to nedovedlo.

Polovina respondentů absolvovala kurz první pomoci v autoškole (328), další část v základní škole (284) a zbylých 124 kurzů se odehrálo především v zaměstnání, prostřednictvím ČČK a nebo na vojně.

V případě, že se absolventi kurzu ocitli u nějaké nehody, statisticky významně častěji poskytli potřebnou pomoc. Lze předpokládat, že zkušenosti z kurzu jsou psychickou oporou, která umožňuje reagovat v situaci, ve které je to třeba.

O účast v kurzu první pomoci by stáli ti, kteří v testu **uspěli** spíše než ti, kteří neprošli.

Přibližně 20% z těch, kteří **o kurz první pomoci stojí**, by ho rádi získali bezplatně; ostatní jsou **ochotní za něj i zaplatit.**

Pomoc poskytují jak lidé, kteří v testu podali uspokojivý výkon, **tak lidé, kteří v testu neuspěli.** 67,9% z úspěšných pomoc poskytl, stejně tak srovnatelných 61,5 neúspěšných.

Svědky nehody se stalo 108 respondentů, z nichž **64,8% poskytlo pomoc.** Neochota byla vysvětlována tím, že lidé nepomohli, protože **nechtěli nic zkazit** nebo **že se bojí krve.** Interpretujeme to jako nízké sebevědomí, nejistotu a absenci zkušeností.

Dárci významně častěji pomáhají u nehody, stanou-li se jejími svědky. Stejně tak **častěji a ochotněji poskytují finanční prostředky** do veřejných sbírek - 86,6% **dárců krve** rozdává také peníze na charitativní účely.

V podstatě všechny věkové kategorie na straně **žen předčí muže v ochotě poskytovat finanční dary.** **Typickou dárkyní** do charitativních sbírek je 1) **studentka školy s maturitou**

či 2) pracující žena po třicítce nebo po padesátce s vystudovanou vysokou školou. Ženy jsou více přesvědčeny i o účelnosti sbírek než muži. 83,5% žen (a 72,7% mužů) je přesvědčeno, že sbírky plní svůj účel.

Dárci považují jednotlivé organizace za téměř bezejmenné, jedny s druhými se jim pletou, **ČČK si těžko vybavují a nejsou schopni ho odlišit od ostatních.**

Jako **nejčastější způsob příspěví** uváděli respondenti **vložení obnosu do kasiček** (160).

66% respondentů je přesvědčeno, že **malý podíl z obnosu**, který dárci organizaci poskytují na konkrétní účel, **může být použit na organizaci a propagaci** té které konkrétní finanční sbírky. Dárci chtějí, **aby bylo zřejmé, k jakému účelu jsou peníze vybírány** (v případě, že se z nich platí **náklady sbírky**, aby se **uvádělo procento**, které bude, respektive bylo použito).

Jako velmi citlivé se ukázalo téma **projevení vděčnosti**. Dárci mají za to, že je velmi dobré, když jim obdarovaná organizace nějakým způsobem poděkuje. **Poděkování se stává to motivací pro příští obdarování.**

Doporučení:

Lidé, kteří někdy prošli kurzem poskytování první pomoci, znají opravdu více a pomoc poskytují ochotněji, než ti, kteří žádný kurz neabsolvovali. Lidé jsou ochotní nechat se poučit. ČČK by se měl zaměřit na prezentaci svých veřejných kurzů, ať placených tak neplacených.

Zaměřit osvětu na nejslabší skupiny – v testu nezazářila ani jedna ze skupin, přesto by bylo účelné zaměřit se na segment žen, které svými znalostmi značně pokulhávají. Možnou volbou je například ve spolupráci s některými ženskými a dívčími časopisy připravit informační seriál o první pomoci. Je možné spojit se také se základními i středními školami a proškolit žáky a studenty v rámci školní docházky.

Protože v testu si nevedli dobře ani ti, co absolvovali nějaký zdravotnický kurz, bylo by žádoucí, kdyby ČČK vyrobil instruktážní kartičku, na které by byly základní návodné informace o poskytování první pomoci a dal je v dispozici veřejnosti. V situaci, kdy se po lidech vyžaduje, aby rychle a přesně jednali, je návod velkou oporou. Je dobré mít něco po ruce - mít po čem sáhnout v nouzi

Zarážející je nízká účelnost dosavadních absolvovaných kurzů. Ve výuce doporučujeme zvýšit důraz kladený na praxi. Nespokojit se se správnou odpovědí na testovou otázku, ale provádět výuku i zkoušení především praktickým cvičením (prosadit takový přístup také v autoškolách, kde člověk získá zkušenost s první pomocí mnohdy pouze skrze televizní instruktáž).

Ochotnu poskytovat pomoc jako obecnou tendenci vykazují dárci krve. Je dobré se na ně zaměřit jako na ideální příjemce kurzů první pomoci. Bude přínosné dodávat letáky a náborové informace do center odběru krve.

Stejně tak ochotněji než druzí lidé poskytují dárci krve i finanční příspěvky. Účelné by bylo nainstalovat přímo do transfuzních center kasičky a materiály s odkazy na čísla účtů.

Obecně rozšířit formy získávání prostředků ve veřejných sbírkách. Je možné inspirovat se například u Greenpeace, které nechává dárce podepisovat souhlas s měsíčním inkasem, určitě zvýšit počet pevných kasiček (například v nákupních centrech), organizovat benefiční kulturní akce...

Ženy předčí muže v ochotě poskytovat dary. Je možné cíleně se zaměřit na typického dárce: studentku školy s maturitou či pracující žena po třicítce nebo po padesátce s vystudovanou vysokou školou.

Při přípravě jednotlivých forem získávání finančních prostředků jasně sdělovat veřejnosti smysluplnost sbírky. Čím více v cíli sbírky lidé vidí smysl, tím více jsou ochotni na ni přispívat.

Je také nutné dávat o veřejnosti vědět, na co se prostředky opravdu použili a zda (a kolik) z nich bylo použito na režii sbírky. Lidé také za svůj příspěvek rádi dostávají upomínkový předmět, nějakou drobnost, která vystihuje poslání organizace. Velmi vhodnou se zdá výše zmíněná „kartička do peněženky, na které by byla zobrazena návodná instruktáž, jak zasáhnout v případě nutnosti poskytnout první pomoc.

Je důležité vždy, i za malý dar, poděkovat. Formu, ať si zvolí organizace, jakou uzná za vhodnou. Dárce potěší slyšet nebo si přečíst, že i malým darem přispěl dobré věci. Poděkování je jednoznačnou motivací k opakovanému obdarování. V případě dárců větších (např. firemních) je důležitá dlouhodobější a intenzivnější komunikace.

Je nutné udělat velké kroky v sebe prezentaci své práce a zvýšit povědomí o ČČK jako specifickému příjemci finančních darů na charitativní účely. Lidé ČČK snadno zaměňují s jinými organizacemi, proto je dobré zaměřit se na vytvoření srozumitelného obrazu o sobě – o cílech, plánech, smysluplnosti a úspěších organizace a srozumitelně a účelně ho prezentovat veřejnosti.

Dbát na jednotnost propagačních materiálů – držet se jednoho loga a jednoho stylu prezentace, aby zůstávaly lidem v povědomí. Pečlivě zrevidovat webovou prezentaci a nezanedbat obsahovou ani vizuální stránku.

Detailní analýza

1) KDO VÍ

Test znalostí první pomoci

Předpoklad o znalostech jsme testovali na sérii otázek zjišťující základní znalosti z oblasti poskytování první pomoci. Zajímalo nás telefonní číslo záchranné služby v Čechách a ve Francii, která z nabízených možností popisuje stabilizovanou polohu, jak se rozpozná tepenné krvácení a jak se provádí resuscitace dospělého¹.

Maximální počet bodů v testu byl 10 (100%) a minimální počet bodů aby byl test splněn byl 5 (50%).

Úspěšnost - test		
%	body	úspěšnost
100%	10	
nad 50%	5 a více	úspěšl
pod 50%	max. 4	neúspěšl

Ve znalostním testu elementárních znalostí první pomoci **uspělo 43,2% obyvatel** Mělnicka.

Úspěšnost v testu		
	n	%
uspělo	216	43,2
neuspělo	284	56,8
Celkem	500	100

Demografické charakteristiky a úspěšnost v testu:

Ukazuje se, že **znalost** z oblasti první pomoci **nemají** místní lidé nijak zvlášť **vysokou**. Celé dvě třetiny žen a polovina mužů nedokázaly znalostním testem projít (51,81% mužů: 36,42% žen). Nejlepší znalosti prokazují mladí lidé ve věku 21 – 30, mezi nimiž odpovědělo správně (s minimálně padesátiprocentní úspěšností) 67,8% mužů a 47,6% žen. Obecně je prokazatel-

¹Na otázku, na jaké číslo byste volal/a záchrannou službu v Čechách a ve Francii, je správná odpověď tato: v Čechách **155** a **112**, ve Francii **112**. Tato otázka byla ohodnocena max. 3 body, tedy 1 bodem za číslo v České republice a 2 body za číslo ve Francii. Na otázku, co je to stabilizovaná poloha, je správná odpověď: způsob uložení člověka v bezvědomí **vleže na boku**. Tato otázka byla ohodnocena 2 body. Na otázku, jak poznáte tepenné krvácení, je správná odpověď: **krev je světlá a z rány stříká, nebo je na ní patrná pulsace**. Tato otázka byla ohodnocena 2 body. Na otázku, jaký je poměr frekvence vdechů a stlačování hrudníku při resuscitaci dospělého člověka, je správná odpověď: **2:30**. Tato otázka byla ohodnocena 3 body.

né, že **horší výsledky** se vyskytují ve věkově **starších** kategoriích a to jak mezi muži, tak mezi ženami:

Počet úspěšných v testu				
Věk	Muž		Žena	
	n	%	n	%
Do 15	20	50	5	18,5
16 - 20	17	63	6	35,2
21 - 30	19	67,8	20	47,6
31 - 40	17	44,7	21	46,6
41 - 50	11	50	13	36,1
51 - 60	14	56	14	40
61 - 70	10	43,4	11	29,7
71 a více	6	31,5	12	29,2
Celkem	114		102	

Místo trvalého bydliště (ve smyslu město:venkov) nijak výsledek v testu neovlivňuje. Poměrné zastoupení úspěšných z města i z vesnice je přibližně stejné: z města uspělo v testu 41,17% lidí a z vesnic uspělo o pár procent více: 46,89%. Do výsledků v testu se ale promítlo, kdo má jaké **vzdělání**. Míra úspěšnosti v testu kopíruje jeho dosaženou výši - lidí se základním vzděláním prošlo testem s úspěchem pouze 34,13%², bez maturity 45,93%, s maturitou 46,45% a vysokoškoláků 61,76%.

Počty správných odpovědí u jednotlivých otázek odhalují, jak **mizerná a jak závažná** je znalost základů první pomoci mezi obyvateli Mělnicka. Největší potíže dělala respondentům otázka, jakým způsobem se **resuscitace** dospělého člověka. Z 500 respondentů na ní bylo schopno odpovědět správně pouze 67. Dále pak 306 lidí nebylo schopno rozeznat tepenné krvácení a 153 nedokázalo vybrat správnou odpověď popisující stabilizovanou polohu. Připomínáme však, že respondenti měli možnost vybírat ze tří možností a výsledky by byly pravděpodobně ještě horší, kdyby museli odpovídat bez takovéto opory. To se prokázalo v odpovědích na znalost telefonního čísla na rychlou záchrannou službu. Na číslo **150 si nevzpomnělo** 139 lidí, což je **téměř 30%**. O mezinárodním čísle 112 měli respondenti ještě menší povědomí (72% si ho nevybavilo). Kombinace neznalosti samotné pomoci a telefonního čísla, na kterém by se člověk dovolal pomoc, považujeme za závažnou.

² V testu jsou ale zahrnuty děti, které pravděpodobně v budoucnu nějaký test ještě absolvují.

podíl správně zodpovězených otázek	
otázka	n
číslo 150	361
číslo 112	140
stabilizovaná poloha	347
tepenné krvácení	194
dýchání z úst do úst	67

Výsledky ukazují, že předchozí **absolvování kurzu** první pomoci zvyšuje pravděpodobnost úspěchu v testu. Předchozím kurzem prošlo 387 lidí, tedy celé tři čtvrtiny. U neabsolventů se prokázaná znalost ukázala být nižší než těch, kteří kurzem prošli. V testu uspělo pouze 25,66% neabsolventů oproti 48,3 % absolventů. Méně než polovina vzorku (187) dosáhla testové hranice úspěchu, tedy 5 bodů. **Absolvování kurzu** tedy **nezajišťuje**, že člověk první pomoc zná a umí používat. Jak absolventi tak neabsolventi neprocházeli testem bez chyb, respektive mnoho z nich neuspělo vůbec (s nulovým skóre). Účinnost kurzů je diskutabilní také proto, že mnozí mělničtí obyvatelé prošli i více než jedním kurzem první pomoci, přičemž ke správným odpovědím v testu je to nedovedlo.

Respondenti prošli celkem 779 kurzy, přičemž téměř polovina ho absolvovala v autoškole (328), v základní škole (284) a zbylých 124 kurzů se odehrálo především v zaměstnání, dále pak prostřednictvím ČČK a nebo na vojně. Několik málo (okolo 5) respondentů prošlo kurzem na zdravotnické škole či jako dobrovolní hasiči. Ještě nižší počet (do 2) respondentů uvedl jako jiný druh způsobu získání znalostí první pomoci: na táboře, ve skautu, na kroužku a v sokolu. Typ absolvovaného kurzu nemá statisticky významný vliv na úspěšnost či neúspěšnost v testu.

Zdravotnický kurz absolvovalo o 5% více mužů než žen (více jich také absolvovalo autoškolu), o stejné procento také více obyvatel venkova než měst.

Absolvování kurzů podle pohlaví a místa bydliště								
	Muž		Žena		Město		Venkov	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Má kurz	182	82,7	205	73,2	248	72,3	139	77,7
Nemá	38	17,3	75	26,8	95	27,7	40	22,3
Celkem	220	100	280	100	343	100	179	100

Absolvování kurzu se **mezi věkovými kategoriemi** zvláště výrazně **neliší**, relativně nižší hodnoty lze vysledovat u dětí do 15 let a u starších 71 let. Kategorií nejpočetněji zastoupenou absolventy některého kurzu první pomoci je na Mělnicku kategorie dospělých (mezi 31 a 40 lety). Přesné údaje o zastoupení absolventů kurzů jsou následující: ve věkové kategorii 15 a méně absolvovalo 61,5% dotázaných, ve věku 16-20 to bylo 77,2%, 21-30 bylo 80%, lidí v kategorii 31-40 95,1% osob, 41-50 absolvovalo kurz 79,3%, 51-60 85%, 61-70 má kurz

78,3% a lidí starších 71 let se kurzu někdy kurzu zúčastnilo 58,3%. Připomínáme, že starší věkové kategorie (nad 60 let) také vykazovali nižší úspěšnost v testu.

V případě, že se **absolventi kurzu** ocitli u nějaké nehody, statisticky významně **častěji poskytli potřebným pomoc**. Lze předpokládat, že zkušenosti z kurzu jsou psychickou oporou, která umožňuje reagovat v situaci, ve které je to třeba:

	Absolvent		Neabsolv.	
	n	%	n	%
byli u nehody a pomohli	58	67,4	13	54,2
byli u nehody a nepomohli	28	32,6	11	45,8
Celkem	86	100	24	100

Zajímavým se jeví také zjištění, že spíše než lidé, kteří neuspěli v testu, by **o účast v kurzu první pomoci stáli ti, kteří uspěli**. Přesto i u nich (u těch, kteří neprošli), by se více než polovina respondentů ráda nechala proškolit, aby si zlepšila znalosti v poskytování první pomoci.

zájem o kurz		nezájem
uspěl	141	75
v %	65%	35%
neuspěl	155	129
v %	55%	45%

Přibližně 20% z těch, kteří **o kurz první pomoci stojí**, by ho rádi získali bezplatně; ostatní jsou **ochotní za něj i zaplatit**. To je v souladu s představou, že co je zadarmo, nemá valnou hodnotu. Medián (nejčastěji uvedené rozmezí) výše platby, kterou by byli ochotni zaplatit, je 101 – 1000 Kč. Téměř 40% respondentů uvedlo tuto kategorii, přičemž lze očekávat, že ideál by byl někde mezi 250,- Kč a 500,-.

limit v Kč	n	%
bezplatně	87	32,3
do 100	57	21,2
100-1000	101	37,5
nad 1000	24	9
chce kurz	269	100
nechce kurz	149	

2) KDO POMÁHÁ

FAKTICKÁ POMOC

V dotazníku jsem se zaměřili na fakta odkazující na **podání pomocné ruky**, na tzv. faktickou pomoc. Zajímaly nás údaje vztahující se k darování krve a k poskytnutí pomoci. Hledali jsme vnitřní souvztažnosti mezi četnostmi jednotlivých aktů pomoci a jejich charakterem.

Zajímalo nás, zda lidé přispěchají s pomocí, jsou-li svědky nehody a pokud v takovém případě nepomohli, ptali jsem se po důvodech.

Zajímavým zjištěním je fakt vyplývající z dat, která srovnávají úspěšnost v testu a poskytnutí pomoci v situaci, kdy se respondent setká s nehodou. **Pomoc poskytují** jak lidé, kteří v testu podali uspokojivý výkon, **tak lidé, kteří v testu neuspěli**. 67,9% z úspěšných pomoc poskytlo, stejně tak srovnatelných 61,5 neúspěšných.

Uspěli	byli u nehody a pomohli	67,9%	38
	byli u nehody a nepomohli		18
	nebyli u nehody		158
	celkem		214
Neuspěli	byli u nehody a pomohli	61,5%	32
	byli u nehody a nepomohli		20
	nebyli u nehody		232
	celkem		284

Svědky nehody se stalo 108 respondentů, z nichž **64,8% poskytlo pomoc**. Někteří lidé zavolali 150, jiní k tomu ještě ošetřovali zraněné, někteří pomáhali při vyprošťování. Pět z dotazovaných resuscitovalo a jiní kontrolovali životní funkce. Několik lidí pomáhalo tak, že zraněného drželi nebo ho dali do stabilizované polohy, či klidové polohy. Někteří z respondentů také přímo odvezli zraněného do nemocnice.

Lidé, kteří byli svědkem nějaké nehody, ale neúčastnili se zachraňování, nejčastěji podali vysvětlení, že nebylo co dělat, nebo že u nehody bylo už dost lidí, případně policie, a tak už to nebylo třeba. Někteří lidé u nehody nemohli pomáhat, protože se k ní nedostali - byli ve vlaku nebo v autě. Kuriózní důvod byl uveden v odpovědi ochotného respondenta, jež zraněného neošetřil, protože mu utekl Započtením všech těchto lidí by se celkový počet ochotných ještě zvýšil. K neochotným se řadili lidé, kteří nepomohli, protože **nechtěli nic zkazit** nebo **že se bojí krve**. Jeden člověk sdělil, že vůbec nechce pomáhat.

Zajímavé je srovnání ochoty pomáhat u dárců krve a nedárců. Dárci významně častěji pomáhají u nehody, stanou-li se jejími svědky. Z 97% celých 83,3% pomohlo u nehody oproti nedárcům, kterých pomohlo o 22,2% méně.

Poskytnutí pomoci		
	n	%
Dárci krve	97	
	pomohli u nehody	83,3
	přispěli do sbírek	86,6
Nedárci krve	346	
	pomohli u nehody	61,1
	přispěli do sbírek	78,3

Stejně tak **častěji a ochotněji poskytují finanční prostředky** do veřejných sbírek - 86,6% **dárců krve** rozdává také peníze na charitativní účely. Z nedárců je to pak o něco méně: 78,3%. Odvozujeme z toho existenci **obecnější vnitřní tendence poskytovat pomoc**, ať už je jakékoli povahy³.

3) KDO DÁVÁ

Poskytnutí peněz

I na Mělnicku existují rozdíly mezi lidmi, kteří jsou ochotni poskytnou finanční prostředky do veřejných sbírek tzv. na „dobrou věc“. Z dat také vystupuje postava typického dárce Českého Červeného Kříže a rýsují se ideální kanály, kterými prostředky od dárců získat.

Ochota přispívat na veřejné sbírky				
věk	muž (n)	%	žena (n)	%
do 15	16	40	11	40,7
16 - 20	15	55,5	14	82,3
21 - 30	21	75	29	69
31 - 40	23	60,5	38	84,4
41 - 50	15	68,2	28	77,7
51 - 60	17	68	30	85,7

³ Někteří dotazovaní uvedli, že nemohou darovat krev, nejčastěji z důvodů nemoci (žloutenka, cukrovka...).

61 - 70	18	78,2	30	81,1
71 a více	12	63,1	34	82,9

V podstatě všechny věkové kategorie na straně **žen předčí muže v ochotě poskytovat finanční dary**. Pět věkových kategorií u žen dokonce překračuje 80%. Tedy osm žen z deseti přispívá ochotně do veřejných finančních sbírek. Ochota mužů není tak výrazná, ale také v 68% vypovídají o svém zvyku přispívat na charitativní účely. **Typickou dárkyní do charitativních sbírek je 1) žena studentka školy s maturitou či 2) pracující žena po třicítce nebo po padesátce s vystudovanou vysokou školou**. Nesejde na to, zda je z města či z vesnice.

Ochota přispívat na veřejné sbírky					
	n	%		n	%
Město	224	65,3	ZŠ	89	53,3
Venkov	127	70,9	bez.mat	133	77,3
			maturita	100	78,7
			VŠ	29	85,2

Jen polovina lidí, kteří přispívají do veřejných sbírek si vybavila, že by kdy přispěla Českému Červenému Kříži. Dárci považují jednotlivé organizace za téměř bezejmenné, jedny s druhými se jim pletou, **ČČK si těžko vybavují a nejsou schopni ho odlišit od ostatních**. Z dat lze vysledovat, že typickým dárcem ČČK je vzdělaná (s maturitou a výše) žena mezi padesáti a sedmdesáti lety života. Dárce nalezne ČČK také spíše na venkově než ve městě (56%:42%). Blíže viz tabulku:

Ochota přispívat na ČČK										
věk	muž (n)	%	žena (n)	%						
do 15	8	20	5	18,5						
16 - 20	8	29,6	9	52,9	Město	145	42,2	ZŠ	60	36
21 - 30	10	35,7	16	38	Venkov	101	56,4	bez.mat	95	55,2
31 - 40	16	42,1	26	57,7				maturita	71	56
41 - 50	15	68,2	22	61				VŠ		
51 - 60	13	52	25	71,4						
61 - 70	10	43,5	26	70,2						
71 a více	12	63,2	25	61						

Výsledky také ukazují, že **ženy jsou více přesvědčeny** i o účelnosti sbírek než muži. 83,5% žen (a 72,7% mužů) je přesvědčeno, že sbírky plní svůj účel. Muži tak výrazně nevidí jejich

smysl a pochopitelně na ně také nepřispívají v takové míře, jako ženy. Jedna třetina mužů má za to, že sbírky vůbec neplní svůj účel.

Jako **nejčastější způsob přispění** uváděli respondenti **vložení obnosu do kasiček** (160); méně často pak složenkou (40), prostřednictvím DMS (20) a 20 respondentů přispívá jiným způsobem – zakupují předměty chráněných dílen, navštěvují benefiční akce, vstupují na benefiční aukce nebo například povolili trvalý příkaz symbolického obnosu (např. 50,- Kč), který se pravidelně automaticky odesílá z jejich účtu na konto charitativní organizace.

66% respondentů je přesvědčeno, že **malý podíl z obnosu**, který dárci organizaci poskytují na konkrétní účel, **může být použit na organizaci a propagaci** té které konkrétní finanční sbírky.

Důvody těch, kteří nepovažují za správné, aby byl obnos použit na něco jiného, než co je deklarováno jako účel sbírky, považují reklamu za nepotřebnou, nebo říkají, že by náklady měly být hrazeny státem (pro ČČK například Ministerstvem zdravotnictví) či sponzory.

Obě skupiny však považují za nutné, aby **bylo zřejmé, k jakému účelu jsou peníze vybírány** (v případě, že se z nich platí **náklady sbírky**, aby se **uvádělo procento**, které bude, respektive bylo použito). Výše uváděná nedůvěra v účelnost sbírek pramenila především v nevěře, že je ze sbírek placeno to, na byly vyhlášeny. Pro dárci je velmi důležité, aby se s nimi hrála čistá hra – tedy, pokud se prostředky používají také na organizaci akce a propagaci sbírky, pak je **nutné, aby to bylo deklarováno**.

Jako velmi citlivé se ukázalo téma **projevení vděčnosti**. Dárci mají za to, že je velmi dobré, když jim obdarovaná organizace nějakým způsobem poděkuje. Není nutné být přitom jmenovitě adresný, ale pokud se k dárcům dostane (třeba prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků) **poděkování, stává se to motivací pro příští obdarování**. Přesto v případech větších obnosů, které organizace získá jako dar, mají dárci pocit zadostiučinění, jsou-li uvedeni (byť jen ve formě *J. Novák Pelhřimov*), například na webových stránkách organizace. Dárce se „rád najde“ a má pocit, že se jeho dar neztratil.

Informace o výzkumu:

METODIKA

CÍL

Zmapování problematiky relevantní pro ČČK:

Zjistit, jaké mají obyvatelé Mělnicka znalosti z první pomoci

Zjistit, jak jsou ochotni poskytnout faktickou pomoc.

Zjistit, jak jsou ochotni přispívat na finanční charitativní sbírky

OBECNÉ HYPOTÉZY

předpokládáme, že se znalosti o poskytování první pomoci mezi obyvatelstvem Mělnicka liší, přičemž jsou ovlivněny rozdílností věku, pohlaví, místa bydliště a vzděláním

předpokládáme, že stejnými faktory je ovlivněna ochota poskytnutí faktické pomoci ve směru udržení zdraví druhého člověka (první pomoc, darování krve)

předpokládáme, že stejnými faktory jsou také ovlivněny postoje k veřejným sbírkám

Rozpracování hypotéz do konkrétnějších pracovních problémů:

Znalosti o poskytování první pomoci:

- předpokládáme, že ti, co jsou schopni poskytnout první pomoc odpoví správně na otázky týkající se základních úkonů potřebných při poskytování první pomoci:

- telefonní číslo rychlé záchranné služby
- stabilizovaná poloha
- tepenné krvácení
- resuscitace dospělého

Ochota pomáhat:

- předpokládáme, že lidé ochotní pomoci druhým poskytnou pomoc, jsou-li svědky nějaké nehody; dávají krev, pokud mohou

Postoje k veřejným sbírkám:

- předpokládáme, že lidé s pozitivními postoji k veřejným sbírkám do nich přispívají, považují je za účelné, je pro ně přijatelné použít část výnosu sbírky na pokrytí režijních nákladů

CÍLOVÁ POPULACE

Cílovou populací je veškerá populace oblasti Mělnicka.

Základní populace Mělnicka⁴ má podle posledního sčítání obyvatel 94 868 obyvatel s následující charakteristikou: 48 550 žen a 46 318 mužů, z nich žije 62% ve městě a 38% na venkově. Ve věku 0-14 let žije na Mělnicku 15.7% obyvatel, ve věku 15-65% je v této oblasti

⁴ informační opora, popisující vlastnosti cílové populace

70% a lidí ve věku 65 a více je zde 15.5%. Rozložení vzdělání mezi obyvateli Mělnicka je následující: 23.2% obyvatel má základní školu, 40% má SŠ bez maturity, 27.8% má maturitu a 7% vystudovalo VŠ.

Tyto základní charakteristiky jsme vzali za kvóty, které jsme se snažili respektovat v rozložení našeho výzkumného vzorku.

KVÓTNÍ VÝBĚR

Kvótní výběr je jeden ze způsobů vytvoření reprezentativního vzorku. Rozložení základních charakteristik u lidí do něj zařazených má co nejlépe kopírovat rozložení v základním souboru. Za kvóty se používají základní demografické údaje známé o základním souboru, kterými jsou pohlaví, věk, místo bydliště a vzdělání. Na základě pravděpodobnostního rozložení všech proměnných se předpokládá, že stejně jako se vzorek shoduje se základním souborem v kvótách, tak se bude shodovat také ve všech dalších charakteristikách, tedy i ve zkoumaných proměnných. Relativně přesné dodržení kvót je podle statistické praxe podpořené matematickými výpočty více než dostatečné, aby byl základní soubor čítající 100.000 obyvatel pokryt vzorkem tvořeným kvótním výběrem o počtu 500 respondentů. Celorepublikové výzkumy zkoumající věkový segment 15-75 let vystačí při kvótním výběru s 1000 respondenty s jistotou shody výsledků vzorku a základní populace na 99,5%. Výjimku představuje Sčítání lidí domů a bytů (SLDB), kterému ze zákona podléhají jednou za 10 let (1991, 2001, 2011...) všichni obyvatelé ČR.

VÝZKUMNÝ VZOREK

Abychom dodrželi naplnění kvót a získali tím ve vzorku stejné procentuelní zastoupení základních charakteristik, jaké má základní populace, rozhodli jsme se, že oslovíme 300 respondentů z měst a 200 respondentů z venkova, z nichž má být 280 žen a 220 mužů. Věkové kategorie měly být rozloženy: 75 respondentů by mělo být mezi 0-14 lety, 350 respondentů mělo být mezi 15-66lety, 75 respondentů mělo být ve věku 65 a více. Z 500 dotazovaných mělo být 200 vyučených, 115 mělo mít základní školu, 135 mělo mít maturitu a VOŠ a 35 mělo mít vysokou školu.

		nZS	% ZS	nKvóty	nVzorek	%Vzorek	ShodaK	ShodaZS
CELKEM		94.868	100%	500	500	100%	100%	100%
Pohlaví	muži	46.318	48.8%	220	220	44%	100%	90,16%
	ženy	48.550	51.2%	280	280	56%	100%	
Bydliště	město	58.875	62.06%	300	321	64,70%	107,00%	
	vesnice	36.049	38.0%	200	175	35,30%	87,50%	
Věk	0-14	14.894	15.7%	75	67	13,40%	89,30%	
	15-65	66.407	70.0%	350	343	68,60%	98%	
	65+	14.704	15.5%	75	90	18%	120%	
Vzdělání	ZŠ	21.914	23.1%	115	164	33,10%	142,60%	
	SŠ bez mat.	37.947	40.0%	200	170	34,30%	85%	
	SŠ mat. +	26.373	27.8%	135	127	25,70%	94%	
	VŠ	6.640	7.0%	35	34	6,90%	97,14%	

Legenda:

nZS = počet lidí v základním souboru.

%ZS = procentuelní zastoupení v základním souboru.

nKvóty = počet lidí v jednotlivých kvótách.

nVzorek = počet lidí ve vzorku.

%Vzorek = procentuelní zastoupení ve vzorku.

ShodaK = shoda vzorku s kvótami v procentech.

ShodaZS = shoda vzorku se základním souborem v procentech.

Tabulka kvóty + poznámky + ZŠ přiznat

PRŮBĚH SBĚRU DAT

Data jsme sbírali od 3.6. 2006 do 16.6. 2006. Náš tazatelský tým byl v prvním týdnu pětičlenný a ve druhém čtyřčlenný. Respondenty jsme oslovovali s ohledem na potřebu naplnění kvót – tedy s odpovídajícím poměrovým zastoupením pohlaví, věku, místa bydliště a vzdělání. Na předem určeném místě jsme náhodným kolemjdoucím chodcům představili náš průzkum, ptali se jich, jestli mají čas na dotazník týkající se poskytování první pomoci (cca 5min.). Pokud odpověděli kladně, pak jsme se jich tázali na otázky z dotazníku a zapisovali jsme odpovědi.

Města, která jsme navštívili: Neratovice (neděle 4.6., pondělí 5.6.)

Kostelec nad Labem (úterý 6.6.)

Mšeno (pátek 9.6.)

Vesnice, které jsme navštívili: Kojetice (pondělí 5.6.)

Čakovičky (pondělí 5.6.)

Lobkovice (úterý 6.6.)

Všetaty (středa 7.6.)

Střemy	(čtvrtek 8.6.)
Jenichov	(čtvrtek 8.6.)
Hleďsebe	(čtvrtek 8.6.)
Velký Újezd	(pátek 9.6.)
Nebužely	(pátek 9.6.)
Lhotka	(sobota 10.6.)

ZPRACOVÁNÍ DAT

Získaná data jsme průběžně zanášeli do počítače, kde jsme je dále zpracovávali v Excelu⁵. Sledovali jsme absolutní i procentuelní počty v jednotlivých kategoriích. Zpracovaná data nám posloužila jako podklady pro interpretaci a pro grafické výstupy.

⁵ Autorem originální excelové aplikace pro náš výzkum je Štěpán Macháček

PŘÍLOHA 1

Dotazník		Místo:	Datum:.....			
Věk:	do 15	16-20	21-30	31-40	41-50	51-60
	61-70	71 a více		muž	žena	
Bydliště:	Vzdělání:.....					
Profese:	služby	zemědělství	průmysl	student	důchodce	jiné
1. Absolvoval(a) jste základní kurz první pomoci v rámci povinné školní docházky?						
Ano - kde, kdy:						
Ne						
2. Máte řidičský průkaz? Pokud ano, absolvoval(a) jste kurz první pomoci v rámci výuky v autoškolě?						
Auto: Ano		Kurz: Ano				
		Ne		Ne		
3. Absolvoval(a) jste někdy jakýkoli jiný kurz první pomoci?						
Ano - kde, kdy:						
Ne						
4. Byl(a) jste svědkem nějaké nehody, kdy bylo nutné poskytnout první pomoc?						
a) Ano a zapojil(a) jsem se do poskytování první pomoci (jakou formou jsem se zapojil(a):.....)						
b) Ano, ale nezapojil(a) jsem se do poskytování první pomoci důvod:						
c) Ne, nebyl(a) jsem svědkem žádné nehody, kdy by bylo nutno poskytnout první pomoc						
5. Na jaké číslo byste volal(a) záchrannou službu:						
v Čechách.....						
ve Francii.....						
6. Co je to stabilizovaná poloha?						
a) Způsob uložení člověka v bezvědomí - v sedě						
b) Způsob uložení člověka v bezvědomí - vleže na zádech						
c) Způsob uložení člověka v bezvědomí - vleže na boku						
7. Jak poznáte tepenné krvácení?						
a) Krev je tmavá a z rány vytéká						
b) Krev je světlá a z rány stříká nebo je na ní patrná pulzace						
c) Krev je tmavá a z rány stříká nebo je na ní patrná pulzace						

8. Jaký je poměr frekvence vdechů a stlačování hrudníku při resuscitaci dospělého člověka?

- a) 1:3
- b) 2:30
- c) 2:15

9. Daroval(a) jste někdy krev? Ano Ne

V případě kladné odpovědi u otázky č. 10:

10. Jak často darujete krev?

- a) Pravidelně (jak často krát ročně)
- b) Občas
- c) Zcela výjimečně

11. Přispíváte na veřejné finanční sbírky?

- a) Ano, pravidelně
- b) Ano, občas
- c) Zcela výjimečně
- d) Ne

12. Přispěl(a) jste někdy na sbírku Českého červeného kříže?

- Ano - jakou formou?(do kasičky, složenkou, DMS...)
- Ne

13. Myslíte si, že veřejné finanční sbírky plní svůj účel?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

14. Je pro Vás přijatelné, že určité malé procento peněz vybraných ve sbírce se použije na propagaci sbírky nebo na nejnútnejší režijní náklady spojené s její organizací nebo přímo s organizací humanitárního projektu?

- Ano
- Ne, navrhuji tyto náklady zaplatit z

15. V případě, že byste měl(a) možnost absolvovat kurz první pomoci, využil(a) byste toho?

- a) Ano, i v případě, že bych měl(a) za něj zaplatit
(přijatelná cena Kč)
- b) Ano, v případě, že by byl bezplatný
- c) Spíše ne
- d) Ne